22 Ocak 1949 Cumartesi
YIL : 1 — SAYI 37
İdarehane : Ankara caddesi
İzzettin Han, No. 22
ISTANBUL
Fiatı 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Sayın Okuyucular

Bazı Teknik zaruretler dolayısile gazetemiz bir dahaki sayıdan itibaren Çarşamba günleri intişar etmeğe başlayacaktır.

HÜRBİLEK

Mensucat Sendikaları Mühim Bir Toplantı Yaptılar

Bu toplantıda, Piyasadaki Kriz ve İş Emniyeti meseleleri üzerinde görüşmeler oldu.

Hazırlanan Rapor İlgili Makamlara Gönderilecek

İstanbul Mensucat Sanayii İşçileri Sendikası Eyüp'teki sendika merkezinde 15 Ocak pazar günü İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ile Mensucat kolunda kurulmuş olan diğer sendikaların iştirakile bir toplantı tertip etmiştir. Toplantıda Dr. Rebii Barkın, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Yönetim Kurulu dâvetli olarak hazır bulunmuşlardır.

İstanbul Mensucat sanayii işçileri sendikası başkanı Hasan Yeşilırmak dâvete icabet edenlere teşekkür ettikten sonra hazır bulunan sendika idare heyetleri ve temsilcilerinden ve tanışmayanları birbirlerile tanıtmış ve toplantının ne için yapıldığını şöylece izah etmiştir.

Arkadaşlar ;

Toplantımızın maksadı evvelâ sendikamız ile diğer kardeş sendikalar arasında tanışmayı temin etmek ve bundan sonra da bu günlerde bizi yakinen ilgilendiren bazı ana mevzulara dair sendikamızın hazırladığı bazı notları huzurunuza arz ederek bu meselelere dair sizlerin görüş ve bilgilerinizden faydalanmak ve gerekirse müşterek bir tesebbüse geçmek üzere bir karar almaktır.

Hasan Yeşilırmak sendikacı arkadaşların birbirlerile az temas ettiklerini, bunun sebebi olarak da işçilerimizin çok meşgul olduklarını, fakat bu vesilelerle birbirlerile tanışırlarsa işçilerin meslekî teşekküllerinin

(Devamı sayfa 3 de)

İzmirde işçi meselesi tetkik ediliyor.

İzmir (Özel) — İzmirde iş ve işçi meselesinin tanzimini görüşmek maksadile Vali Sabri Adalın Başkanlığında İzmirin ileri gelen sanayicileri ve çalışma hayatı ile ilgili daire müdürlerinin iştirakile bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda, İzmir iş piyasası etrafile tetkik edilmiş, bu arada İzmir işçi ihtiyacının hariç bölgelerden temini, kalifiye işçi, İzmirde bir işçi barındırma yurdunun tesisi gibi mevzular görüşülmüştür. Önümüzdeki pazar günü de işçi sendikaları idare heyetleri, Valinin başkanlığında toplanarak aynı mevzuları müzakere edeceklerdir.

GREV HAKKINDA BİR MÜNAZARA

"Grev hakkı tanınmalıdır„ tezini müdafaa eden Hukuklular münazarayı kazandılar

Hukuk ve İktisat fakülteleri arasında, 18 Ocak günü Eminönü Halkevinde, «Grev hakkı tanınmalı mıdır, yoksa tanınmamalı mıdır?» mevzuunda bir münazara yapılmıştır. Uygun tezi Hukuklular, aykırı tezi İktisatlılar müdafaa etmişlerdir. Önce Hukuklular söz almışlardır.

Orhan Birgit:

— Grev hakkı verilmemesi Anayasamıza muhaliftir. Grev hakkının tanınmadığı yerde demokrasi ve işçinin iş hakkı yoktur. Dedi ve muhtelif rejimlerdeki grev anlayışını izah etti.

İktisattan Kâmuran Evliyaoğlu:

— Grevler millî iktisadiyatı baltalar. Küçük mikyasta bir

(Devamı sayfa 2 de)

İŞÇİLER KONUŞUYOR

Bu da Tasvir ve Sonsaat Matbaası

"Onlar ki verir lâf ile dünyaya nizamat,
Bir türlü teseyyüp bulunur hanelerinde„

Bu da Tasvir ve Sonsaat Matbaası. Bunu maalesef bu şekilde yazmak mecburiyetinde kaldık. Çünkü Tasvir gazetesi yıllardır halkın müdafiidir. Zaman, zaman bu eski gazetenin sayfalarında Türk bayrağı önünde, elinde meşale tutan bir genç resmi görürüz. Hakkın müdafii sıfatı ile ön safta yürümek istemek kolaydır. Fakat fiilen de bunu yapabilmek en büyük meziyettir.

İşçilerin çağırması üzerine bu matbaayı ziyaret ettim. İşçilerin şikâyet ettikleri şeyleri gördüm. Binanın içi tamamen ahşaptır. Ve bu ahşap bina her halde yapıldığından beri hiç tamirat görmemiştir. Alt katta baskı makinesine giden koridor esrarengiz bir karanlık içindedir. Pislik içindedir. Bu ahşap ve yangın tehlikesine maruz olan binada yangın tertibatı noksandır. Yani işçilerin hayatı tehlikededir. Ve işçilerin işledikleri merdiven, hem karanlık, hem de parça, parçadır. Her an ayağınızı yanlış basıp yuvarlanabilirsiniz.

En fenası da bu koca matbaada içinde rüzgârlar esen bir tek helâ ve cılız bir musluk var. Banyosu falan hepsi bu musluk. Sayın hak müdafilerinin işçilerinin haklarını derhal vereceklerini ümit ederek bu satırları yazıyorum.

Faruk Bingöl

İşçi Birlikleri Dünya Federasyonu

Paris — İngiliz ve Amerikan delegeleri işçi birlikleri Dünya Federasyonu İcra Kurulunun toplantısını terketmişlerdir. Delegeler bundan böyle İşçi Birlikleri Dünya Federasyonu ile herhangi bir ilgileri kalmadığını beyan etmişlerdir.

Millet Mecmuası İşçi Düşmanı mı?

Değilse ne yaptığını bilmiyor.

Bir zamanlar çok rağbet gören Millet mecmuasının 13 ocak 1948 tarih ve 135 sayılı nüshasında «Müsbeti menfiden kurtarmak hizmeti» başlıklı bir yazı okuduk. Devletçiliğin lüzum ve faydalarından bahseden, fakat son zamanlarda gayeden uzaklaştığını izah eden bu yazının esasına ve hedefine bir diyeceğimiz yok. Muharrir bu mütalâsında haklı olabilir Fakat çok nazik bir mesele olan işçi ücretlerine de bu arada temas eden sayın Kutay, Sümerbank müesseselerinde maliyeti yükselten âmiller arasında işçiye ödenen ücretleri de zikrediyor. Bu yazının bir kısmı aynen şöyledir:

«Bir tarafta, bu müesseseler sosyal hizmetler mecburiyeti bakımından, muayyen vazifeler içindedirler: 947 de. Sümerbankın bir işçiye yaptığı sosyal yardım yekûnu, yılda 300 lirayı bulmuştur. 948 ocak ayında yekûnu 27.811 olan işçilerden kalifiye alanlar 423, acemiler 218, ustalar 1025, ustabaşı yardımcıları 633, ustalar 717 kuruş (vergi dahil) alıyorlardı.

İstanbulun en büyük 10 hususî müessesesinin ortalaması yine 948 ocak ayı içinde kalifiyeler için 307, ustalar için 804 kuruştur. Umumî vasati ise Sümerbank yevmiyelerine göre yüzde 24 düşüktür. Bu nisbetle, 947 de ayda 25 lirayı bulan sosyal yardımlardan mahrumiyet de ilâve edilince aradaki fark belirir.»

(Devamı sayfa 4 de)

Sayın Okuyucularımıza

Gazetemizin tam kolleksiyonu elimizde kalmamıştır. Bir çok yerlerden 1. ci sayıdan itibaren gazete istenmektedir. Bu talepleri karsılamak için kolleksiyonlarımızı tamamlamak mecburiyetindeyiz.

7, 26, 28 ve 31 sayılardan bize satmak isteyenlerden bu sayıları 20 şer kuruş mukabilinde geri alacağız.

1 nci sayıdan 35. nci sayıya kadar tam kolleksiyon getirenlerden bu kolleksiyon 10 liraya satın alınacaktır.

Hürbilek'in yukardaki sayılarına sahip olupda satmak istiyenlerin idarehanemize müracaat etmeleri rica olunur.

HÜRBİLEK

Yeni kazanç vergisi tasarısı

Esnafı korumalı ve onların yıkılmasına sebep olmayacak şekilde hafifletilmelidir.

Bu günlerde Büyük Millet Meclisinden geçirilecek olan kazanç vergisi tasarısına göre Esnafın mükellefiyetleri bir kaç misli yükselecektir.

Ödeme farkını nazarı dikkate alan Esnaf Odası İdare Kurulu bu hususu daha ziyade inceleyerek Ankaraya üç kişilik bir heyet göndermiş ve alâkalı mercilerle temasa geçmiştir.

Diğer taraftan bu ağır farkı ödeyecek takatte olmayan Esnaf ise, Millet Vekillerine ve alâkalı Makamlara müracaatla durumun ağırlığını anlatmağa çalışmaktadırlar.

— Sendikalar Türk tâbiiyetinde olmayan garsonları çıkaracaklarmış ...
— Geç be kuzum onları, Adları Ahmet Mehmet değil ki; hemen kolundan tutulsun atılsın !

Büyük Türk

Zaman zaman, dünyanın her hangi bir bucağından, Türk düşmanı, salyalı bir ulumanın yükseldiğini duyarız. Bu iğrenç ses bazan, yalancı ve aşağılık, bir Gürcü profesö ü şeklinde kendini gösterdiği gibi bazan da medenî İsviçrenin bir dergisi, yahut dost Amerikanın bir gazetecisi kisvesine de bürünebilir.

Lâkin ne kılığa girerse girsin Türk milleti, bu kıskanç bu iftiracı ve bu kara yürekli komünist uşağını kolayca tanır. Onun eskiden de, Türklüğün kan düşmanı, Çarların kapısında uşaklık ettiğini unutmamıştır.

Onun için bu iğrenç ses Türk milleti üzerinde — Kahraman Mehmetciğin, süngüsü — biraz daha sıkı tutmasından ve biraz daha uyanık bulunmasından başka bir tesir yaratmamaktadır.

Esasen hak ve hakikatı seven yabancılar bile, bu iftiralar karşısında, şimdiye kadar, yalnız, nefret hissetmişlerdir.

Türklüğe çevrilen bu iftiraların en fazla olduğu ve Türk milletinin «Hasta adam» diye anıldığı, 19. yüz yılın sonu ile 20 yüz yılın başında yaşayan ve müteaddit kereler Türkiyeye gelerek Türkleri yakından tanıyan Fransız edibi Piyer Loti, o zamanki medenî âlemin, bu feci atlatılışına dayanamıyarak hakikatı şöyle haykırmıştı:

« Türk asillerin asilidir. Yapma olmayan, gösterişi bulunmayan bu pek yüksek asalet ona, hakikatin hediyesidir. Sadelik içinde ihtişamı, sükûnet içinde belâgati, garip bir durgunluk içinde duygulu bir hayatiyeti ve parıltılı bir hayat içinde kibar bir hakikatı hissettiren yegâne mevcut Türklerdir.»

Türk'ü anlamamak için tarihe göz yummak gerektir. Haksız hücumlar ve pespâye iftiralar önünde Türk'ün vakur kalışı şüphe yok ki, görenlerin hakikati idrâk edemediklerini düşündüklerinden ve körlere acıdıklarındandır. Bu asil davranış, o zelil iftiralara ne beliğ bir cevap oluyor.»

Grev hakkında bir münazara

isyan hareketi olan grevler, zümre menfaatlerine, millî menfaatın feda edilmesidir.

Genç sözlerine devamla bir çok misaller göstermiş, grevlerin politikacılar elinde korkunç bir silâh haline geleceğini söylemiştir.

Hukuktan Suad Ballar:

— Bütün liberal rejimlerde grev hakkı vardır. Serbest rekabet üstünde durmak lâzımdır. Faşist idareler greve müsaade etmezler. Grev bir zarurettir. Sendikaların yegâne müeyyidesidir. Grev anlaşmaların tatbikını mümkün kılar.

İktisattan Nejat Tahsin Alper:

— Grevler ücretlerin artışında hiç bir müsbet rol oynamaz. Her kazanılan ücret kıymet düşmesine sebep olur. kıymet hukuk mefhumu ile uyuşamaz. Ve böyle kuvvetli bir silâhı elinde tutanlar politikadan uzak kalamazlar.

Demiş. Fransanın mağlubiyetinin sebeplerini, bu günkü Fransız grevlerini ve sabotajla neticelenen grevleri anlatmıştır. Ve «Lenin efendi, Grevler işçi ihtilâlinin bir provası demiştir.

Hukuktan Faruk Gürcan:

— İnsan hakkına hürmet eden bir rejim grev hakkını tanımalıdır. Evet Grev bir şiddet tezahürüdür. İstismara şiddetle karşı koymaktır.

Serbest rekabet sisteminde bir satıcı durumunda olan işçi sâyini satmazsa fabrikanın kapısını örter çıkar. İşte! Grev. Biz de siyasî grevlere muhalifiz. Dedikten sonra söz alan İktisattan Ertem Eğilmez:

— Gaye sabotajları yapılmadan önce önlemektir. demiş ve İngilterede Ballan ve Presler işçileri arasında sırf taklit etme yüzünden ücretlerin arttırılması istenirken hasıl olan garip durumu izah etmiştir.

Münazara bittikten sonra Dr. Rebii Barkın, Zühtü Tetey, Süreyya Birol, Aziz T. Balkanlı, F. Hakkı Sayman, Dr. Feridun Ergin, Nuri Tuna, Cavit Arif, İsmet Alkan, A. Emin Yalman va Nadir Nadiden mürekkep olan jüri karar almak için çekilmiştir.

İktisatlıların kuvvetli müdafaasına rağmen neticede Hukuklular münazarayı kazandılar.

Askerden dönmüş işsiz Postacılar

Muhtelif bölgelerde çalışırken askere gidip hizmetlerini bitirdikten sonra sivil hayata dönmüş ve eski işlerinde çalışmak için müracaat etmiş müteaddit P. T. T. mensupları bize gönderdikleri mektuplarda, kendilerine bir senedenberi hâlâ iş verilmediğinden şikâyet etmektedirler. Vatanî vazifesini yapmak için işinden ayrılmış ve askerliğini bitirerek dönmüş olanların açıkta bırakılmaması devletin borcudur kanaati üzerinde alâkalıların dikkat nazarını çekeriz.

HAFTANIN YAZISI

İstemek ve Almak

Geçen pazar İstanbul Mensucat Sanayii İşçileri Sendikasının tertip ettiği mensucatçılar toplantısında hakikaten çok mühim meseleler konuşuldu. Bu arada bir çok arkadaşlar, sendikaların ellerinde müeyyide bulunmadığını ve bu yüzden hiç bir şey yapılmıyacağını söylediler. Bu kanaati besleyen arkadaşlara göre sendikalara şu selâhiyetler verilmelidir.

1 — İşverenler, işçi alacakları zaman sendikalardan işçi istemeye mecbur tutulmalıdırlar.

2 — İşverenler, işçi çıkaracakları zaman sendikayı haberdar etmek ve muvafakatını almak mecburiyetinde olmalıdırlar.

3 — İşçi ücretlerini sendikalar tâyin etmelidirler.

Bu üç husus da sendikalar için büyük kuvvettir. Hakikaten, bir işveren işçi ihtiyacını sendikalardan temin etmeye, işçi çıkaracağı zaman sendikanın muvafakatini almaya ve sendikanın tâyin ettiği ücretleri ödemeye mecbur olursa sendikalar büyük inkişaf kaydederler.

Fakat, bütün bunlar nasıl olacaktır veya nasıl olmalıdır?

Bahsettiğim toplantıda konuşan arkadaşlar, bu güzel işlerin tahakkuku için kanunî müeyyide istemektedirler. Acaba böyle bir şey istemekle işçinin menfaatı mı, zararı mı vardır? Hemen söyleyelim ki, zararı vardır. Çunkü, sendikalara kanunen bu gibi haklar tanınırsa, o vakit bu teşekküller sendikalıktan yani serbest meslekî teşekkül olmaktan çıkar, âdeta bir devlet dairesi haline gelir. Bu gün Çalışma Müdürlüğünün bile bu derece selâhiyeti yoktur. Sendikalara bu kanunî haklar ve selâhiyetler verilince, Devlet sendika başkanlarını da kendisi tâyin etmeye kalkarsa buna ne diyeceğiz?

(Devamı sayfa 4 de)

Karabük Demir ve Çelik Sanayii fabrikalarında İstihsal rekoru kırıldı.

Karabük (Özel) — Karabük Demir ve Çelik Sanayii fabrikalarında bu yıl yapılan istihsali diğer senelere nazaran çok fazladır.

Türk işçisinin eseri olan bu rekor muhitte seviç yarattı.

Doğum

İstanbul Mensucat Sanayii işçileri Sendikası Yönetim Kurulu üyelerinden Hüseyin Konik'in bir erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Yuvaya uzun ömürler diler, Ana ve Babayı tebrik ederiz.

★

Adana Milli Mensucat Fabrikası İplik ve Dokuma İşçiler Sendikası Başkanı Nusret Anafartanın bir erkek evlâdı dünyaya gelmiştir. Süreyya Adı verilen yavruya uzun ömür diler Anne ve Babayı tebrik ederiz.

★

Cibali Tütün ve Sigara Sanayii İşçileri Sendikası üyelerinden Necm.ye ve Sabahattin Gürsel'in bir oğulları dünyaya gelmiştir. Küçük Güren'e uzun ömür diler Anne ve Babayı tebrik ederiz.

— Herşeyleri tamam diyor, Hiç bir şeyleri noksan değil. Küçük bey sabah gezintisine çıkıyor. Onn ilkin Mişel görüyor. 15 gün evvel Karadağda gördüğü subayı tanıyor. Fakat o gün kendisini epey korkuttuğu için bir şey söylemekten çekiniyor. Kız da bir şey söylemiyor. Yüzbaşı bu soğuk vaziyetten birazda sıkılıyor. Yine aklına muharebe sahası askerler geliyor. İngilizleri ve Fransızları hatırlıyor. Yürüyüp geçmekte veya durup konnşmakta tereddüt ediyor. Nihayet bu hareketinin kim olursa olsun bir kadına karşı kabalık olacağını düşünüyor. Başını kaldırıyor.

— Bonjur matmazel, nasılsınız?

Kız soğuk «bonjur» diyor. Yüzbaşı büsbütün kızıyor. Fakat çocuğun da hatırını soruyor.

— Bonjur küçük..

Küçük, deminki çekingenliğine rağmen ablası gibi soğuk değil. Hemen cevap veriyor.

— Bonjur mösyö, benim adım Mişel. Belliki konuşmağa can atıyor. Yüzbaşı

— Benim adım da Halit diyor. Laf olsun diye soruyor.

— Atı çok seviyorsun galiba, her halde iyi bir binici olacaksın. Küçük konuşuyor.

— Evet Mösyö Halit diyor. Atları çok severim. Ablam da çok sever. Geçen defa beni geçti amma tekrar yarış edersek onu muhakkak geçeceğim. Siz atı sevmezmisiniz? Daha evvel bizim evde oturan Generalin de çok güzel atları vardı. Her konuşma gittikçe uzayor. Yüzbaşı bu çocuktan hoslanmaya başlıyor. Onu biraz, aynı yaşta olan, küçük kardeşine benzetiyor.

HÜRBİLEK'in Edebî Romanı

Yazan
MUSTAFA MEFHAR

— No. 9 —

— Bende severim çocuğum diyor. Hele şu İngilizleri bir mağlup edip şuradan kovalım.

O zamana kadar söze karışmıyan kız söze karışıyor.

— Yüzbaşı, diyor. İngilizlerin (K) ya girmelerine mani olabileceğinizi zan ediyormusunuz? »

Yüzbaşının yine askerlik hisleri coşuyor, yine askerlik hisleri coşuyor, yine milliyet damarları kabarıyor.

— Ona şüphemi ediyorsunuz. Siz bizim geri çekilişimize bakmayın. Onlar Türk süngüsünün tadını bilirler diyor. Şayet bir gün Çanakkaleden dönmek talihine mazhar olmuş bir İngilize rastlarsanız, sorunuz size anlatsın. On bir ayda on bir adım ilerleyemedikleri gibi sahilden nasıl bir gecede gemilerine binip kaçtıklarını, o muazzam zırhlılarından beş tanesini de boğazın sularında unutarak.

Kız müstehzi bir tavırla cevap veriyor.

— Her halde geri çekile çekile İngilizleri bu seferde Karadenize dökmek niyetinde değilsinizdir.

Bu istihza genç subayı çileden çıkarıyor. Rengi sapsarı oluyor. Kalbi hızla çarpıyor. Eğer bu sözleri söyliyen bir erkek olsaydı çoktan, lâyık olduğu, cezayı bulmuş olurdu. Ne faide ki karşısındaki tahsil görmüş bir kadındır. Ve en medenî kavim olduklarını iddia eden bir millete mensup olduğunu söyliyor.

Her iki kardeşinde yüzüne bakmadan sertçe:

— Adiyö, diyor. Ve hızla içeri giriyor.

***

Türk ordusunun yaptığı muvaffakiyetle geri çekilmenin üstünden yirmi gün geçtiği halde halâ İngiliz ordusunda yeni bir hareket yok. Bu yabancı topraklarda her adım kendilerine o kadar pahalıya mal olmuş. O kadar çok kan dökmüşler ve gözleri o kadar yılmıştı ki kuvvetlerinin kat kat faikiyetine rağmen ikinci bir taarruzu gözlerine alamıyorlar, yeniden takviye, yeniden yardımcı kuvvet bekliyorlar. Kuvvetlerini tensik ediyorlar. Silâh cephane ikmalini tamamlıyorlar.

Türk ordusuna gelince: Onlar için karşılarındaki düşmanın mebzulen teçhiz edilmesi şayanı ehemmiyet bir şey değil.

Onlar (ölmek için yaşamak ve yaşamak için ölmek) lâzım geldiğini yer yüzünde en evvel idrak eden bir millete ve alnından Balkan lekesini silmeğe çalışan bir nesle mensup insanlardır. Bunun için de başka silâha lüzum yok, Çelik süngü her şeyi başarır. Ve hazırlanıyorlar. Lâğımlar kazılıyor, tel örgülerini kuvvetlendiriyorlar, tahkimatı arttırıyorlar. Yeni bir taarruz gününü bir bayram gibi bekliyorlar.

— Devam edecek

MENSUCAT SENDİKALARI TOPLANTISI

(1. nci sayfadan devam)

daha iyi gelişeceğini söylemiş ve bundan sonra sendikası tarafından hazırlanmış olan raporu okumuştur.

Bir sahifeden ibaret olan bu kısa raporun özü son günlerde işçileri tehdit eden iş buhranı ve işsizlik tehlikesini belirtmek ve buna bir çare aramak idi. Fakat bu münasebetle yurdumuzun sosyal ve ekonomik hayatına dair çok canlı ve esaslı mevzulara da temas edilmiş ve açılan hararetli müzakereler tam bir ciddîyet ve samimiyet havası içinde dört saatten fazla sürmüştür.

Raporda ezcümle memleketteki istihsalin azlığından, halbuki işçi refahının ancak istihsal ile kaim olduğundan, şahsî teşebbüsün ekonomik istikrarsızlık yüzünden tereddüt içinde olduğundan, sanayiin yalnız işçi görüşü ile değil umumî ve millî bir dâva olarak ele alınması lüzumundan, ve teşebbüs emniyet buldukça sanayiin de inkişaf edeçeğinden bahis vardı. Mensucat sanayii bu sıralarda bir kriz geçirmektedir. Bir çok işçilerin işlerine son verilmektedir. Mesela, son olarak Feriköy'deki sur'at mensucat fabrikası 50 kadar işçi çıkarmıştır. Bu işçiler kış ortasında issiz kalmışlardır. Türkiyenin başta gelen sanayii olan mensucat sanayiinde bu krizin iş hayatı üzerine derin âkisleri olmaktadır. Krizi ve işçilerin rastgele çıkarılmasını önleyecek ledbirler alınmalıdır. Krizin sebepleri olarak da iplik darlığı ve Avrupadan getirilen kumaşlarla iç piyasanın sarsıldığı gösterilmiş, kumaş ithalinin önlenmesini, Vatandaşlara yerli malı kumaşlar kullanması lüzumunun anlatılması, her Türk'ün yerli malı giyinmesini millî bir vazife olarak telâkki etmesi gerektiği hususları tebarüz ettirilmiştir. Raporda İngilterenin bugünkü durumu anlatılmakta ve fert fert her İngilizin memleketlerinin içinde bulunduğu müşkil durumn tamamile müdrik olduğu, eski ve hatta yamalı elbiseler giydiği ve buna mukabil bir yandan istihsali arttırarak ihracatını çoğalttığı gösterilmekte ve böyle bir anlayışın Türk vatandaşları tarafından da gösterilmesi temenni edilmekte idi.

Raporda işsizlik meselesi üzerinde ehemmiyetle durulmuş Fabrikaların ufak bir krizden korkarak işçi çıkardıkları ve çıkarma meselesinin hükûmet tarafından ciddiyetle ele alınması gerektiği ve bu işin başı boş bırakılmasının vahim akibetler doğuracağı belirtilmiştir.

Rapor hakkındaki düşüncelerini izah etmesi için yapılan teklif üzerine Dr. Rebii Barkın ilk olarak söz almış ve şunları söylemiştir.

(Raporda dermeyan edilen fikirler yurdumuzun en önemli dâvalarına temas etmektedir. Kısa bir raporun çerçevesi içinde bu kadar esaslı meseleleri yerleştirmek ve işçileri tazyik eden hâdiselerin köklerin temel dâvalara irca' etmek iş hayatına olan derin bir vukufun eseridir. Bundan dolayı raporu hazırlayan sendikanızı tebrik ederim.)

Doktor Rebii Barkın bundan sonra işçi refahının ancak istihsal ile kaim olacağı mevzuu üzerinde durmuş, işçilerin kendi dâvalarını mücerret kendi dâvaları olarak değil, millî ekonomi dâvasının kadrosu içinde mütalea etmek gibi ileri bir görüşe sahip olduklarından dolayı büyük bir haz duyduğunu ve böyle modern bir görüşe başka memleketlerde ancak bir asırlık bir istihaleden sonra varılabildiğini ve bu basiret ve ihatanın ancak Türk işçisine has bir meziyet olduğunu söylemiştir.

Bundan sonra hatip hususî teşebbüsün his ettiği istikrarsızlığın yalnız yurt içindeki malî ve ekonomik güçlüklerden ileri gelmediğini, Milletler arası siyasî durumun yıllardan beri bir dürlü düzelemediğini ve hatta zaman zaman ciddî buhranlar geçirdiğini, böyle bir hava içinde her türlü teşebbüsüe emniyetsizlik içinde olduğunu yurdumuzda istihsal olunan mensucat mata'ları istihlâkin ancak yarısını karşılayabildiği ve bir teşebbüs için bu kadar emin bir iç piyasa mevcut olduğu halde sermayenin bir dürlü müstahsil hâle gelmemesinde bu durumun büyük rolü olduğunu söylemiş ve teşebbüse emniyet hissi vermek bakımından sendikaların bu makul görüşlerinin çok değerli olduğunu ilâve etmiştir.

Dr. Rebii Barkın bundan sonra iplik meselesini uzun uzadıya ve bütün teferruatile anlatmış, küçük sanayi ve el tezgâhlarının durumlarını, bunların makineli büyük mensucat sanayiine rakip olmadıklarını, büyük sanayiin büyük piyasa mamullerini, el tezgâhlarının da çeşitli diğer ihtiyaçları karşıladığını ve bu iki istihsal branşlarının birbirlerine rakip olmaması lâzımgeldigini ve tam bir anlayışla hareket edilirse birbirlerine rakip olamıyacaklarını söylemiştir.

İşçiler için iş emniyeti meselesinin çok mühim olduğunu Devletin bu işi ciddiyetle ele alması lüzumunu anlatmış ve işçi sendikalarının iplik meselesi ve işte emniyet meselesini iki ana dâva olarak ele alıp hükûmet nezdinde teşebbüse geçmelerinin faydalı olacağını belirtmiştir.

Dr. Rebii Barkın'ın izahatı işçiler tarafından dikkatle dinlenmis, notlar alınmıs ve hatip sözlerini bitirdikten sonra yeniden müzakere açılmıştır. İlk sözü Adalet Mensucat fabrikasından Mehmet Güler almıştır.

İş kannnu'nun tadilinde 13.-cü maddedeki ihbar mündetlerinin iki misline çıkarılmasının iş emniyetini temine kâfi bir müeyyide sayılmıyacağını belirten Mehmet Güler sözlerine şöyle devam etmiştir.

« İşçiye iş emniyeti sağlıyacak bir çare düşünelim. Bir iş verenin, her ne pahasına olursa olsun tensikat yapmamasını istiyemeyiz. Çünkü sermayenin de emniyete ihtiyacı vardır. Mütemadiyen zarar eden bir işverenin, sermayesi sıfır oluncaya kadar işçilerini beslemesi imkânsızdır. Fakat, bir çok işverenler sudan bahanelerle tensikat yapmaktadırlar. Bunu önlemek için, tensikat yapacak iş veren, keyfiyeti sendikaya ve Çalışma Müdürlüğüne bildirmeli, yapılacak tahkikat işvereni haklı çıkarırsa bu tensikata müsaade edilmelidir. »

Beyoğlu Mensucat İşçileri Sendikasındau İlyas, Mahmut paşada çalışan işçilerin haklarının aranmadığını acı bir lisanla belirtmiş ve işçi ücretlerini sendikaların tâyin etmesi ve işçiye ihtiyacı olan işverenlerin sendikadan isçi istemeleri için müeyyideye ihtiyaç olduğunu iddia etmiştir.

Daha sonra söz alan, Fatih Sendikası Başkanı Osman Meriç, işçinin refahının istihsalle alâkası olmadığını iddia eden arkadaşlarına cevap vererek, işçinin refahınıu istihsal ile kaim olduğunu izah ederek şöyle demiştir.

« Bir çok arkadaşlarımın üzerinde ısrarla durdukları iş emniyetinin refah ile pek alâkası yoktur. Bu istikbale ait bir meseledir. Biz refahımızı istihsalde arayalım, iş emniyeti üzerinde de ayrı bir bahıs olarak duralım. »

Hatip sözlerine devamla:

« Bir çok fabrikalarda işverenler, işçiyi çürük malzeme ile çalıştırıyorlar. Ve ekserimiz akord üzerine para aldığımızdan çürük iplik kullanmaktan az iş çıkarıyoruz ve kazancımız düşük oluyor. Bunun bir zararı da, çürük iplikle imal edilen kumaşlar dayanmadığından halkın parası boşa gidiyor ve yerli malına rağbet azalıyor. Bu dert ile de meşgul olmalıyız. » demiştir.

Bundan sonra iş emniyeti üzerinde konuşan Cavid, grev hakkı üzerinde durmuş ve grev hakkı olmadan iş emniyetinin sağlanamıyacağını söylemiştir. Bunua üzerine Fatih Mensucat İşçileri Sendikasından İhsan Tarhan söz alarak:

« Arkadaşlar, deminden beri iş emniyetinden bahsediyoruz. Fakat acaba işçinin bir birine tam emniyeti var mı dır? Evvelâ bir birimize emniyet edelim» demiştir. Hatip, Anadoludan İstanbul'a vâki işçi akınına da temas ederek sözlerini şöyle bitirmiştir:

« Çiftini. çubuğunu bırakıp 3-5 kuruş kazanmak için şehrimize çalısmaya gelen işçilerden de çok zarar görmekteyiz. Bunlar evvelâ ücretlerin düşmesine sebep oluyorlar, sonra da kalifiye işçi olmanıklarından istihsal baltalanıyor ve nihayet bir çok devamlı işçi işsiz kalıyor. Hükûmet bu akına bir çare bulmalıdır. »

Haliç Bölgesi Mensucat Sanayii İsçileri Sendikasından Vahit Ceyiş akar da, İhsan Tarhan'ın temas ettiği iki mevzu üzerinde uzun uzadıya konuşmuş ve kendisinin de bir köylü olduğunu söyliyerek:

« Bu vatandaşlar hallerinden memnun olsalar büyük şehirlere çalışmaya gitmezler » demiştir.

Bir çok hatipler daha söz almışlar ve bu toplantıda görüşülen mevzular üzerinde bir rapor hazırlamak üzere her mensucat sendikasından ve Sendikalar Birliğinden ikişer kişinin iştirâk edeceği bir başka toplantı yapılmaşına karar verilerek toplantı dağılmıştır.

Baskervilin Köpeği

KISIM — 2

Bahtsız Baskervilller

Yazan : Conan Doyle
Çeviren : G. B.

SAYI : 8

İşte evlâtlarım. O zamandan beri ailemizi merhametsizce takip eden köpeğin hikâyesi böyle başlıyor. Bunu, buraya kaydetmekten maksadım insan için etraflıca bildiği bir şeyin kendisi için malûm olmayan şeyden daha az korkunç olmasıdır. Şu da inkâr edilemez ki sülâlemizden bir çokları, gayri tabiî müthiş ve kanlı bir ölümün kurbanı olmuşlardır. Bununla beraber mukaddes kitapların yazdığı gibi kaderin tâ.. üçcncü ve dördüncü nesillerden gelen masumları geçmişlerinin günahlarından mes'ul tutmayan sonsuz iyiliklerine güvenelim. Kadere inanın evlatlarım. Fakat size nasihatım olsun, habis ruhların faaliyette oldukları karanlık gecelerde asla bataklıkta gezmeyin. Bu Hügo Baskervilden kız kardeşleri Elizabet'e bahsedilmemek üzere oğulları Rodger ve Jolm ithaf edilmiştir. »

Dr. Mortimer okumasını bitirinüe gözlüğünü alnına doğru kaldırarak Holmes'e baktı. Holmes gerinerek esnedi ve sigarasının izmaritini ateşe attı.

— E... Ne olmuş.

— Bunu enteresan bulmuyormusunuz?

— Hikâye meraklıları için evet.

Dr. Mortimer cebinden katlanmış bir gazete çıkardı.

— O halde Mr. Holmes, size hakikî bir şey göstereyim Gördüğünüz bu yılın 14 Haziran tarihli Devon Country Chronicle gazetesidir. Burada siz Charles Baskervil'in bir kaç gün evvelki ölümü ile alâkalı kısa bir yazı var.

Dostum öne doğru eğildi. yüzünün hatları gerilmişti. Misafirimiz gözlüğünü düzelterek okumaya başladı.

— Son seçimlerde Liberal partinin Mid Devondan en kuvvetli namzeti olan sir Charles Baskervilin bir müddet evvel vukubulan anî ölümü bütün kontluğu derin bir kedere boğmuştur. Her ne kadar Sir Charles, Baskervil Holl'de yerleşeli pek fazla olmamıs idi ise de, sevimliliği ve fevkalâde, âlicenaplığı ile onunla yakından temas edenlerin, takdir ve sevgilerini kazanmıştı. Şu yeni zenginler dünyasında böyle kötü zamanlar geçirmiş olan eski bir servetle, baba ocağına dönüp onu tekrar canlandırınaya çalışması hakikaten nadirdir. Bilindiği gibi Sir Charles Cenubi Afrika spekülâsyonlarında büyük bir servet kazanmıştı. Yalnız o diğerlerinden daha akıllı davranarak henuz talih kendisine yüz çevirmeden kazandığı ile iktifa edip İngiltereye dönmeyi bilmişti, Baskervil Hall'e taşınalı iki yıl olmuştu. Bununla beraber, herkes onun anî ölümü yarıda kalan geniş yapı ve onarım planlarından haberdardı. Çocuğu yoktu; fakat hençz hayalta iken bütün muhitin servetinden istifade ettirmek emelinde idi. pek tabii ki onun bu erken ölümünü bir çokları derin bir üzüntü ile karsıladılar. Onun gerek hayır işlerine, gerek kontluk ve yakınları arasında sarfettiği, cömertçe bağlar, çok defa bu muhitte mevzuu bahis olmuştur. Sir Charles'in ölümü ile hasıl olan vaziyetin adlî araştırmalarla tamamen aydınlatılmış olmasına mukabil hiç değilse mevzii, batıl itikatlardan doğan şayiaları sus turmaya yardım etmiştir. Şurası muhakkak ki Sir Charles'in ölümünü, her hangi bir hırsızlık maksadına veya normal bir sebebe atfetmek için hiç bir sebep yoktur.

Sir Charles bazı şeylerinde oldukça hususiyet gösteren dul bir adamdı. Büyük servetine rağmen yaşayış tarzı basitti. Hizmetçileri Barrymare isimli bir karı kocadan ibaretti. Erkek oda işlerine, kadın ev işlerine bakıyordu.

Sir Charles'in bir çok dostları tarafından da teyit edilen ifadelerine göre sıhhatı son zamanlarda biraz bozuk gidiyordu. Bir çokları onun renk değişmeleri had sinir nöbetleri ve nefes darlığı ile tezahür eden bir kalb hastalığından rahatsız olduğunu ileri sürüyorlardı. Merhumun dostu ve tabibi olan Dr. James Mortimer de ayni fikirde idi. Hâdise şöyle olmuşfur:

Geceleri yatmadan önce Baskervil Halin meşhur bulvarında aşağı yukarı dolaşmak âdeti idi. 4 Haziran günü Sir Charles Barrymare'a ertesi sabah için Londraya gitmek niyetinde olduğunu bavullarının hazırlanmasını bildirdi. Aynı akşam bir sigara yakarak mutad gezintisine çıktı. Fakat bu defa geri dönmedi. Gece yarısı olduğu halde evin kapısını hâlâ açık gören Barrymore korkarak bir fener yaktı ve efendisini aramağa koyuldu. Yağmur yağmıştı Sir Charles'in bulvardaki ayak izleri pek zorlukla seçilebiliyordu. Yolun ortasında bataklıklara açılan bir kapı vardı. Sir Charles'in burada kısa bir zaman oturduğu görülüyordu. Sonra daha ileri gitmiş olacaktı. Cesedi buluvarın sonunda bulunmuştu. Barrymore'un ifadesine göre izah edilmiyen bir şey varsa o da efendisinin kapıyı terk ettiği ondan itibaren ayak izlerinin sanki ayakları ucuna basarak yürümüş gibi gayri tabiî bir şekil almış olması idi.

(Devamı var)

Zayi

SPOR

Hani, Onları Bir Ömür Boyunca Bağrımıza Basacaktık ?..

Dünya Şampiyonumuz Gazanfer Bilge

Geçen hafta spor efkârı umumiyesi acı ve üzücü bir haberle karşılaştı... Kim tahmin edebilirdi ki Dünya serbest güreş şampiyonumuz Gazenfer Bilge veremden yatağa düşsün?..

Gazetelerde bu menhus habere rastladığım zaman, âdeta gözlerime inanamadım.

Yine gazetelerden; Gazanfe rin; Kasımpaşa Gençlik Kulubü tarafından temin edilen camsız, çerçevesiz soğuk bir odada ya şadığını, rahatsızlanmadan iki gün evvel Vilâyete müracaat ederek Vali muavininin muzaharetini istediği halde kendisinden Fakrühal ilmühaberi istendiğini hayret ve teessürle öğrendik... Şimdi hep beraber polat yapılı Gazanfer Bilge ve güreşçi arkadaşlarını düşünelim.

Londra olimpiyatlarında, şanlı bayrağımızı 125 bin kişi önünde dalgalandıran, İstiklâl marşımızı defalarca bu muazzam kalabalığa dinleten, arslanlarımızın bir an evvel vatana kavuşmasını nasıl sabırsızlıkla beklemiştik değil mi?

Ah! Sağ, salim gelebilseler onları ömürleri boyunca bağrımıza bastıracak, el üstünde tutacağız dedik. Bunu biz söyledik...

Bu gaye ile, yiğitlerimizi barındırmak, onları birer eve sahip etmek için toplantılar yaptık. Millî Bankalarımızın temsilcileri ayrı, ayrı yirmi otuz bin liralık vaadlerde bulundular.

Kahramanlarımız, döndükleri zaman sırtlarımızda taşındılar. Âdeta yasa var ol nidaları arasında şaşırdılar...

Fakat bu böğe binasına kadar mı olmalıydı?

Hani, onları bir ömür boyunca bağrımıza basacaktık ?..

Günler birbirini kovaladıkça onları eskiden olduğu gibi bir köşeye fırlatarak, yine kendi hallerine bıraktık.

Diğer taraftan, maddi yardımın amatörlüklerine halel getireceği mütalesını ileri sürerek Ankarada (Sporcuları Koruma Derneği) ni kurduk. Güreşçilerimizin amatörlüğüne dokunmadan onları taltif etmenin çarelerini bulacak olan derneğin, ismi malûm, fakat Gazanferin hastalığına kadar yaptığı işler malûm değildir.

Bir kaç gün sonra İşçi' Sigortaları teşekkülü, Gazanferin tedavisini üzerine aldığını, ayrıca Beden Terbiyesi Genel Müdürü Vildan Savaşır tarafından bin liralık bir yardımın yapılacağını yüreğimiz ferahlayarak öğrendik...

Fakat; geç, çok geç kaldık!.

Recai Esentan

Üsküdar Tekel Tütün fabrikası işçilerinden özür dileriz.

Bize gönderdikleri spor yazısı matbaada zayi olduğu için koyamadık. Haftaya ayni mevzua dair bir röportaj bulacaksınız.

Hürbilek

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi : İ. İ. S. Birliği
Yazı işlerini fiilen idare eden: SABAHATTİN SELEK

Dizgi : Talât Altın
Baskı : F. K.

İstemek ve Almak

(Sayfa 2 den devam)

Dünyanın hiç bir tarafında sendikalar bu işi kanunî selâhiyetlere dayanarak yapmamışlardır. Fakat, Garpteki kuvvetli sendikalar işçi ücretlerine hakimdirler, işverenler sendikaların rızasını almadan işçi çıkaramazlar ve işçi alacakları zaman sendikalardan gelenleri tercih ederler. Bu sendikalar, bütün bu işleri kendi kuvvetlerine dayanarak yapmaktadırlar. Bunun için de işverenlerle kollektif iş mukaveleleri yaparlar.

Bizim Sendikalarımız da bu yolu tercih etmelidirler. Aksi takdirde, çok buyük bir titizlik üzerinde durdukları istiklâlleri tehlikeye girer. Çünkü hiç bir Devlet, serbest teşekküllere böyle kuvvetli selâhiyetler veremez. Verirse onun her şeyine karışmak mecburiyetinde kalır ve Sendikalar korporasyon haline gelir.

İstemek iyi şeydir, fakat almanın yolunu bilmek lâzım.

S. SELEK

Millet Mecmuası İşçi düşmanı mı ?

(1. ci sayfadan devam)

Yazının daha altında da şöyle denilmektedir:

«Sümerbank bilânçolarını bu bakımdan eksik ve cesaretsiz bulmaktayız:

— Ben pamukluyu, primsiz, ham maddeyi normal fiatla şu kadara alıp, kömürün ziyanını ödemeğe mecbur bırakılmazsam, işçilerimi ve kadromu hususî teşebbüs şartları içinde çalıştırırsam, bilhassa devlete metre başına vasıtalı vasıtasız şu kadar vergi vermezsem, satış fiatım şu olacaktır. Bu da, ham maddeleri kendilerinin olan memleketler maliyeti karşısında sudur.. diyebilmelidir.»

Maksadını çok dolambaçlı ve müphem bir şekilde izaha çalışan muharrir, anladığımıza göre demek istiyor ki:

Sümerbank müesseseleri ham maddeyi söyle alır, vergiye böyle verir ve işçilerine de tıpkı hususî müesseselerde olduğu gibi sosyal yardım yapmaz, da ha düşük ücret verirse maliyet düşer ve gaye de hasıl olur.

Hayır, sayın Kutay! Vaziyet hiç de böyle değildir. Eğer götürüz işçinin aldığı 3 - 5 kuruşu çok görüyorsa biz sizin hüsnüniyetinizden şüphe ederiz. Bu mevzua ulu orta karışmak için büyük salâhiyat ister. Sümerbank mallarının maliyetini hesap ettiniz mi? İşçi ücretleri ma'iyet unsurları arasında yüzde kaçtır, biliyor musunuz? Bunu Sümerbankın kendisinin bile dakik olarak bildiğini zannetmiyoruz.

Diğer taraftan, büyük sanayi memleketlerinde maliyet hasapları arasında işçi ücretleri yüzde kaçtır, bunu da hesap ettiniz mi? Bütün bunları bilmeden işçi ücretlerinin indirilmesi ve iş şartlarının işçi aleyhine değiştirilmesi gibi iddia ile nasıl ortaya çıkıyorsunuz? Bu iddianızın 30 bin işçiyi, aileleriyle birlikte 150 bin kişilik bir kütleyi bir kat daha sefalete sürüklemek için yapılmış bir temenni olmadığına bizi nasıl inandırıyorsunuz?

(Devamı gelecek sayıda)